

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark

Foto: Steinar Johansen

Skarvan og
Roltdalen
nasjonalpark

Kart og informasjon
Velkommen inn i
Norges nasjonalparker

Velkommen til Skarvan og Roltdalen

I Skarvan og Roltdalen har det vært menneskelig aktivitet i minst 2000 år, og sporene etter dette finner du mange steder i nasjonalparken. Samtidig byr området på tilnærmet urørt natur, og et yrende dyre- og fugleliv.

Skarvan og Roltdalen er nasjonalparken der natur, kultur og historie møtes, og området er rikt på kulturminner. Berggrunnen har vært utnyttet i mange hundre år, og spesielt viktig var produksjonen av kvernsteiner. Denne aktiviteten ga vinterarbeid til mang en selbygg helt fram til starten av 1900-tallet. Området er også et samisk kulturlandskap, med utallige samiske kulturminner og med fortsatt aktiv reindrift.

Skarvan og Roltdalen har et godt nettverk av merkede stier og vinterleder med tilhørende turisthytter. Her kan du gå fra hytte til hytte, eller bare sove en natt omgitt av mektige fjell. En dagsmarsj inn til hjertet av nasjonalparken ligger den tradisjonsrike Schulzhytta, som er betjent deler av året.

I Skarvan og Roltdalen kan du planlegge fine dagsturer med innlagte stopp ved spennende kulturminner og fine fiskevann. Men nasjonalparken byr også på mer utfordrende turer som belønnes med storslått utsikt over det trønderske landskapet. Fjellmassivet Skarvan ruver over landskapet i nord, i sør finner du fjellene Melshogna, Ruten og Fongen. Fongen er høyest med sine 1441 moh. Fjellområdene, en rekke småvann og myrområder gjør dette til et vakkert turområde både sommer og vinter. Roltdalen kan dessuten by på urskoglignende granskog og mange flotte setervoller med et frodig og artsrikt planteliv.

Nasjonalparken har et rikt dyreliv og er et yndet jaktterreng. Den er også et viktig leveområde for våtmarksfugler som dobbeltbekkasin, storlom, trane og bergand. Med litt hell kan du til og med få øye på en kongeørn svevende over landskapet.

Foto: Fredrik Høgaas

Utsikt fra Fongen 1441 moh. Nasjonalparken er viktig for den samiske reindriften og reinsdyra trekker gjerne høyt til fjells på varme dager.

Foto: Gunn Inger Landsverk

Seterhus på Søndre Evjevollen i Roltdalen.

Opplevelser

I Skarvan og Roltdalen er det mye å oppleve, enten du bare vil nyte naturen eller er opptatt av historie og geologi. Det er mange godt merkede turiststier, vinterleder og turishytter i området. For den som vil fiske, sanke eller jakte, er det også gode muligheter.

Fotturer og toppturer

Terrenget er variert og de aller fleste kan finne ruter som passer form og ambisjonsnivå. Schulzhytta ligger midt i nasjonalparken like ved de store setervollene Stormoen og Svenskmoen, og har vært et populært turmål i mer enn 70 år. Hytta er betjent i påsken og om sommeren, og er et fint utgangspunkt for turer i alle retninger. 16 km lengre nord ligger den selvbetjente Prestøyhytta. Begge hyttene ligger langs turistforeningenes Norge-på-tvers-rute, som går fra Stjørdal til svenskegrensen.

Det er merkete turstier opp på Storskarven (1171 moh.), og Fonnfjellet (1100 moh.). Fra begge disse toppene har du panoramautsikt over den trønderske fjellheimen. Fongen på 1441 moh. er det høyeste fjellet i nasjonalparken, men her er det ikke merket sti. Husk å sjekke værmelding og ha med klær og utstyr for skiftende forhold.

Jakt, fiske, bær- og sopplukking

I Skarvan og Roltdalen finnes flere små vann med ørret, og mulighetene for napp er gode. Barn under 16 år fisker gratis, og en enkel stang med mark på kroken er ofte alt som skal til for å få småørret til

kvelds. I gode bærår kan du finne rikelig med molte i enkelte områder. I skogen finner du tyttebær, blåbær og ulike typer sopp. Er du glad i å sanke, bør kurv eller spann med på tur i sesongen. Informasjon om fiskekort og jaktkort finner du på www.inatur.no.

Sykling og ridning

Med seterdrift, kvernsteinsdrift og gruverdrift er det lange tradisjoner for bruk av hest i nasjonalparken. Ridning og kløving med hest er tillatt, mens det må søkes om organiserte turer. Det er ikke tillatt å sykle i nasjonalparken.

Geologi og kulturminner

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark har en interessant historie. Her har det vært både bryting av kvernsteiner og utvinning av kobber og myrmalm. Tydeligst er sporene etter kvernsteinsdrifta, med utallige steinbrudd, hustuffer og veifar. I tillegg finnes det mange spor etter kobbergruver fra 1700-tallet, som kan være interessante stopp på veien. Den observante turgåer vil også kunne finne eldgamle spor fra utvinning av jern. Midt på Stormoen ved Schulzhytta kan man se om lag 1800 år gamle slagghauger som ligger som forhøyninger i landskapet.

Foto: Rya Rokhdalen

Et av mange kvernsteinsbrudd i nasjonalparken.

Foto: Unni Klitt

Prøv fiskelykken i et av mange vann.

Foto: Geir Horndalen

Den betjente Schulzhytta er et populært turmål.

Fakta & informasjon

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark ble opprettet i 2004 og er 441,7 km².

	Hvor ligger Skarvan og Roltdalen?	Skarvan og Roltdalen er fjellområdet mellom Stjørdalsfjøret og Neadalen i kommunene Meråker, Stjørdal, Selbu og Tydal i Trøndelag.
	Hvordan kommer jeg meg dit?	Det er startpunkt til turer inn i nasjonalparken fra Stordalshytta i Meråker, Sildra i Sondalen i Stjørdal, Vekta og Hoemskjølen i Selbu. Kommer du med buss fra Stjørdal mot Tydal kan du starte turen fra Gresslihytta i Tydal. www.atb.no
	Turistinformasjon	Rådhuset i Ås i Tydal, tlf.: 73 81 59 00 705 Senteret i Ås i Tydal har utstilling om verneområdene. www.meraker-storlien.com www.visitselbu.no www.705.no www.sylan.no
	Planlegg turen	www.ut.no www.inatur.no www.dnt.no www.norgesnasjonalparker.no Boka <i>På sti og stein</i> . Utgitt av NGU 2019.
	Verneområder i nærheten	Stråsjøen–Prestøyan naturreservat Sylan landskapsvernområde Sankkjølen naturreservat Rangeldalen naturreservat
	Forvaltning og oppsyn	Nasjonalparkstyret for Skarvan og Roltdalen og Sylan www.nasjonalparkstyre.no Statens naturoppsyn www.naturoppsyn.no

Plante- og dyreliv

Nasjonalparken har alt fra barskog dominert av gran og furu, til bjørkeskog, store myrområder og høyfjell. Det varierte landskapet danner leveområder for mange arter av både dyr, planter, moser, sopp og lav.

Død ved gir liv

I den gamle granskogen i Roltdalen er trærne mektige både i størrelse og alder, og det er ikke uvanlig å finne trær som er over 200 år gamle. Her lever det mange arter av moser, sopp og lav.

Sopp og lav lever av å bryte ned døde planter og trær, og artene har ulike preferanser for alder og størrelse på det de bryter ned. I en gammel skog, hvor trærne har dødd naturlig og til ulik tid, er det derfor plass til mange arter. Moser trives også på de fuktige underlagene som finnes i skogen, og både på døde og levende trær.

Gammel skog og urørt natur gir også grunnlag for et rikt dyreliv. Mange fuglearter i skogen lagrer mat i lav og død ved, som for eksempel toppmeis og lavskrike. I gamle, døende trær finnes det masse biller og larver, som tretåspetten kan hakke seg inn til.

Spesialister på setra

På de store setervollene i den frodige Roltdalen er det et stort mangfold av arter, og du kan finne både den sjeldne orkideen hvitkurle og den vanligere orkideen skogmarihånd. Mange av disse artene krever slått eller beite for å vokse, ellers vil de tape i konkurransen mot

arter som er større, tåler mindre lys eller utnytter næringsstoffer i jorda bedre.

Dyreliv i skog og fjell

I nasjonalparken er det store bestander hare, rype og skogsfugl, men også skogens konge, elgen, trives her. I sommerhalvåret kan man faktisk møte på skogens konge godt over tregrensa, på jakt etter mat eller et deilig bad i et fjellvann. På fjellet kan vi også finne sjeldne rovfugler som jaktfalk og kongeørn.

Våtmarksfugl

I nasjonalparken er det flere våtmarksområder som er viktige hekkeområder for ender og vadefugl. Her finner vi blant annet den lille fjellmyrløperen, svømmesnipe og svartand, og vi kan høre storlomens karakteristiske sang låte over landskapet. Svømmesnipe er spesiell ved at det er hunnen som er mest fargerik og at hun forlater eggene like etter at de er lagt, og overlater ruging og barnepass til hannen. Stråsjøen–Prestøyan naturreservat vest i nasjonalparken er i en særstilling når det gjelder betydningen for våtmarksfugl. Her er det registrert nesten 100 ulike fuglearter.

Foto: Ummikilli

I Roltdalen er det mye gammel granskog.

Foto: Sigve Reiso, Naturarkivet.no

Hvitkurle vokser der det slås eller beites.

Foto: Kjartan Trana

Svømmesnipe-hunn.

Foto: Bård Bredeesen, Naturarkivet.no

Toppmeisa trives i gammel granskog.

Historie og kultur

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark fremstår i dag som nærmest urørt natur, men her er det utallige kulturminner som vitner om hvor viktig området har vært for bygdene rundt.

Kvernstein og gruvedrift

Gruvfjellet som ligger sørvest i nasjonalparken, står som et monument over Selbu Kobbverks aktivitet i Roltdalen. Denne var mer eller mindre i drift fra 1713 til 1761. Ved Litle Klepptjønna i Meråker kommune ligger Kongens gruve, som var i drift fra 1747 til 1793. Aktiviteten i fjellet var stor på denne tida, og det var blant annet fast bosetting på Stormoen knyttet til gruvedrifta.

Gjennom flere hundre år var kvernsteinsdrifta viktig for Selbu. På 1800-tallet ble nesten alt korn i Norge malt med kvernstein herfra. Spor etter produksjonen kan vi i dag se i over 1000 små og store brudd i og delvis utenfor Skarvan og Roltdalen nasjonalpark. Bruddrekka strekker seg over tre mil, fra Skarvan i nord til Bukkhammeren i sør.

Seterdrift

Utmarka har opp gjennom tidene vært svært viktige for gårdbrukerne i bygdene rundt nasjonalparken. I Roltdalen ligger fortsatt setervollene som lysninger innover og vitner om

omfattende utmarksbruk og seterdrift. Nord i nasjonalparken ligger setervollen Gudåsætrin ved Øystre Sonvatna. Seterdrift og fløting av tømmer på elva Rotla pågikk helt tilbake til 1600-tallet, men tok slutt på 1960-tallet. Enkelte setervoller brukes fortsatt til utmarksbeite, mens seterhusene i dag mest brukes som hytter og utleie til jegere. På enkelte setervoller drives det aktiv skjøtsel i form av slått, beiting og rydding av kratt for at det ikke skal gro igjen.

Sørsamisk reindrift

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark ligger i sentrale sørsamiske områder, og hele nasjonalparken ligger i Saanti sijte (Essand reinbeitedistrikt). Det finnes samiske kulturminner som gammetufter, melkegroper og mange stedsnavn som vitner om samisk bruk i århundrer. Dagens reindrift er modernisert, men fortsatt trekker reinen til årstidsbeitene sine og følger de urgamle flyttingene mellom vinterbeitene rundt Femunden til kalvingsområdene og grøntbeitene i og rundt nasjonalparken. Saanti sijte er et helårsdistrikt, og du kan se rein i nasjonalparken også om vinteren.

Velkommen inn, ta vare på naturen

I nasjonalparken er det rom for mange om vi tar hensyn til folk og dyr rundt oss. Nasjonalparkene er det beste og fineste vi har av norsk natur. Vernet bidrar til å ta godt vare på landskapet og mangfoldet av dyr og planter. Slik kan vi fortsette å samle gode turminner også i framtida.

Allemannsretten. Du kan gå der du vil på beina og på ski. Følg helst merkede stier eller løyper i verneområdene. Du kan raste eller slå opp teltet hvor du vil, men ta hensyn til vegetasjon og dyreliv. Dette er særlig viktig på våren og forsommeren i hekke- og yngletida. Husk å sette opp teltet minst 150 meter fra bebodd hus eller hytte.

Kulturminner som gamle hustufter, kvernsteinsbrudd og fangstgroper er ofte fredet, så la stein og annet ligge i fred. Sone A i nasjonalparken har egne bestemmelser knyttet til kulturminner fra kvernsteinsdrifta. Alle samiske kulturminner fra før 1917 er automatisk fredet.

Høste av naturen. I verneområdene kan du plukke bær, sopp og vanlige planter til egen bruk. Du kan også jakte og fiske som i fjellområder ellers dersom du har jakt-/ fiskekort. Det er ikke lov å bruke levende fisk som agn. Du må heller ikke ta med levende fisk eller vått fiskeutstyr fra ett vassdrag til et annet.

Søppel. Husk å rydde opp etter deg og ta med all søppel hjem. Det gjelder også våtservietter og toalett-papir.

Bål kan du tenne mellom 15. september og 15. april og resten av året på steder der det åpenbart ikke kan føre til brann. Følg med på lokale forbud. Vis hensyn til naturen når du samler ved.

Hunden er velkommen med på tur, men ta hensyn til vilt, reinsdyr, beitedyr og mennesker året rundt. Særlig reinen er sårbar om vinteren, våren og på varme dager om sommeren. Følg båndtvangsbestemmelsene.

Klær og utstyr. Været i fjellet kan skifte brått både sommer og vinter. Du må selv vurdere vær og føre, form og ferdigheter og forberede deg med gode klær og riktig utstyr. Kart og kompass er en god forsikring.

Framkomstmiddel med motor er i utgangspunktet forbudt i verneområdene. Det kreves egen tillatelse til motorferdsel i utmark. Reindriftssamene benytter motorkjøretøyer i forbindelse med arbeid med reinen.

God planlegging gir gode turopplevelser!

Skarvan og Roltdalen nasjonalpark

Kartinformasjon nasjonalpark

Velkommen inn i naturen

Dette er et kart utviklet for merkevarer Norges nasjonalparker. Alle norske verneområder, uavhengig av vernekategori, er en del av denne merkevarer. Disse kartene er utviklet ut fra kunnskap om hvordan verneområdet

blir brukt og hvilke områder som er sårbare for besøk, som også er grunnlaget for besøksforvaltningen. Dette kartet er over tilbudene i det aktuelle verneområdet og området rundt.

Informasjonspunkt

Ås, Tydal

På 705 Senteret i Ås finner du en utstilling om verneområdene og en kafe, samt parkeringsplass med utgangspunkt for tursti og skiløype. På kommunehuset i Ås finner du turistinformasjon. I tillegg er det overnattingstilbud på Kirkvollen pilegrimsgård og Neatun. Det går rutegående buss langs fv 705 fra Stjørdal til Tydal, se www.AtB.no.

Innfallsport

Vekta, Selbu

Hovedinnfallsport til nasjonalparken er Vekta i Selbu. Her finner du informasjon om nasjonalparken og parkeringsplass med utgangspunkt for skiløype og tursti.

Informasjonspunkt

Mebond, Selbu

Informasjonspunktet ligger ved Selbu Bygdemuseum, like i nærheten finner du Bjørkhov restaurant. I tillegg til Selbusjøen hotell og gjestegård er det overnattingstilbud på Marienborg gjestegiveri og camping.

Informasjonspunkt

Meråker sentrum

Informasjonspunktet ligger ved E 14 i tilknytning til tursti langs Stjørdalselva i Meråker sentrum. Meråker er knutepunkt for buss og togtilbud på strekningen Stjørdal – Storlien (sverige).

Startpunkt for turer med parkering og informasjon finner du også ved Hoemskjølen i Selbu, Sildra i Stjørdal og Stordalshytta i Meråker.

Oppkjørte skiløyper er ikke vist i kartet. Dette finner du på www.skisportet.no

Parkering

Parkering vinter

Serveringssted

Enkel servering

Utkikkspunkt

Bussknutepunkt

Togstasjon

Overnatting

Turisthytte betjent

Turisthytte selvbetjent

Tilrettelagt camping

Severdighet

Båtforbinding (sommer)

Sommerstier

Ski - vinterstaket led

Stengt bom og betalingsbom

